

FIVB™

FÉDÉRATION INTERNATIONALE
DE VOLLEYBALL

HAKEMLİK REHBERİ VE TALİMATLARI

2013

HAKEMLİK REHBERİ VE TALİMATLARI - 2013
FIVB Resmi Voleybol Kuralları 2013-2016'yı tekiben

SUNUŞ

Bu Rehber ve Talimatlar, tüm uluslararası müsabakalar için geçerlidir. Bu etkinliklerin önemi nedeniyle, tüm hakemler görevlerini en iyi fiziksel ve psikolojik durumda yerine getirmeye hazır olmalıdır. Tüm uluslararası hakemler, modern voleybol için performanslarının yerini ve önemini iyi anlamalıdır.

FIVB Hakem Komisyonu (IRC), oyunumuzun daha canlı olmasını sağlamak ve kesintilerden sakınmak için, tüm hakemlere FIVB Oyun Kuralları (2013-2016)'nın yanında Rehber ve Talimatları da iyi kavramalarını önermektedir. FIVB ve IRC emindir ki tüm uluslararası hakemler oyun kurallarını ve bunları nasıl uygulamayacaklarını bilmektedir: bu nedenle kuralların detayına girme gereği duyulmamıştır. Bu dokümanın temel amacı, hakemlik ölçütünü mümkün olduğunca yeknesaklaştırmaktır.

Her ne kadar bu doküman uluslararası hakemlere yönelik olarak hazırlanmışsa da tüm Ulusal Federasyonların hakemleri bu metni okumaya davet edilmektedir. Dahası, tüm ulusal ve yerel hakemler bu dokümanı kendi ülkelerindeki uluslararası hakemlerle tartışmak üzere teşvik edilmektedir.

Hakemliğin sadece kararların temeli olarak kuralların uygulanmasıyla maçın yönetiminden ibaret olduğu fikri doğru değildir çünkü hakemlik kuralların mekanik ve otomatik uygulanışından ibaret olamaz. Büyük beceri gerektirir. Bu beceri, hakemin yıllar boyunca voleybol etkinliklerine katılması sonucunda kendisinin dışarıdan birisi değil oyunun asıl unsurlarından birisi olduğunu hissetmesiyle edinilen bireysel, kişisel deneyimle kazanılır. Bu nedenle görevlerini sadece takımların hatalarına, oyuncuların tekniklerine ve davranışlarına bakarak ve bunlar için uygun yaptırımları uygulayarak yerine getiremez. Bu çok doğru bir hakemlik tarzı olmayacaktır. Tam tersine, oyun için ve oyuncularla çalışan bir uzaman, bir arkadaş olmalıdır. Sadece gerçekten gerekliyse olumsuz bir karar verecektir.

Hiçbir zaman kendisini maçın önüne koymayacak, geri planda kalarak sadece gerekli anlarda müdahalede bulunacaktır. Bu davranış günümüz voleybolunda özellikle gereklidir. Modern voleybol ve FIVB' nin hedefleri, seyirciler ve kitle iletişim araçları ile milyonlarca izleyici için seyir zevki yüksek bir gösteri üreten voleybolu gerektirmektedir. Modern voleybol, yüksek seviye kondisyon, koordinasyon ve özellikle takım oyunu gerektiren, hızlı ve heyecan verici temassız bir spordur. Günümüzün yüksek seviye voleybolu sadece sporcuların tatmini için seyircisiz küçük salonlarda oynanmamakta, tüm dünyaya aktarılmaktadır. Seyirciler her çalışmada hakemin düdüğünü duymak yerine zafere giden her rallide sergilenen bireysel ve takım mücadelesini içeren mükemmel bir atletik gösteriyi izleyeceklerdir.

İyi hakem bu bağlamda geri planda kalarak buna katkı sağlar. Kötü hakem, sürekli ön plana çıkarak buna zarar verir ki bu durum FIVB' nin taleplerine karşıdır. Oyuncuların ve takımların gösterişli ve heyecan verici hareketlerini, kuralların ruhu içerisinde ödüllendirmelidir. Bunun ötesinde, uluslararası hakemin oyuncularla, koçlarla vs. mükemmel bir ilişkiyi koruması ve örnek davranışlar sergilemesi esastır.

Maç esnasında, maçın stresi altında verilebilecek insani tepkilerle bilinçli sportmenlik dışı davranışlar arasındaki farkı ayırtedebilmelidir. Asla spontane duygu ifadelerini cezalandırmamalıdır ki maçlar olumlu bir atmosferde oynanabilsin; takımların mükemmel oyun hareketlerini teşvik etmek vb. amaçlarla ayağa kalkmaları ve alkışlamaları (bağırmaları vb) gibi uygun ve makul hareketlerine izin verilmelidir. Bununla birlikte, bilinçli olumsuz ifadeler veya rakibine yanlış hareketler veya hakemlerin kararlarına yönelik protestolar kesinlikle yasaktır ve yaptırıma tabidir.

İÇİNDEKİLER

		SAYFA
		=====
KURAL 1	OYUN SAHASI	2
KURAL 2	FİLE VE DİREKLER	2
KURAL 3	TOP	3
KURAL 4	TAKIMLAR	4
KURAL 5	TAKIM LİDERLERİ	5
KURAL 6	BİR SAYI ALMAK, SET VE MAÇ KAZANMAK	5
KURAL 7	OYUNUN YAPISI	5
KURAL 8	OYUNUN SEYRİ	6
KURAL 9	TOPLA OYNAMA	6
KURAL 10	FİLEDEKİ TOP	7
KURAL 11	FİLEDEKİ OYUNCU	7
KURAL 12	SERVİS	7
KURAL 13	HÜCUM VURUŞU	8
KURAL 14	BLOK	8
KURAL 15	KURALLARA UYGUN OYUN DURAKLAMALARI	9
KURAL 16	OYUNU GECİKTİRMELER	10
KURAL 17	İSTİSNAİ OYUN DURAKLAMALARI	12
KURAL 18	FASILALAR VE SAHANIN DEĞİŞİMİ	12
KURAL 19	LİBERO OYUNCUSU	13
KURAL 20	DAVRANIŞ KOŞULLARI	13
KURAL 21	HATALI DAVRANIŞ VE YAPTIRIMLARI	13
KURAL 22	HAKEM GRUBU VE USULLERİ	14
KURAL 23	BAŞ HAKEM	14
KURAL 24	YARDIMCI HAKEM	15
KURAL 25	YEDEK HAKEM	16
KURAL 26	YAZI HAKEMİ	16
KURAL 27	SKOR HAKEMİ	17
KURAL 28	ÇİZGİ HAKEMİ	18
KURAL 29	RESMİ EL İŞARETLERİ	19
	OYUNUN YÖNETİMİ	20

BAŞ VE YARDIMCI HAKEMLERİN MAÇTAN ÖNCE, MAÇ ESNASINDA VE MAÇTAN SONRA YAPMALARI GEREKEN İŞLEMLER

KURALLARIN ANALİZLERİ

KURAL 1 - OYUN SAHASI

1 – Şampiyonadan iki gün önce, Kontrol Komitesinin bir bölümü olan Hakem Alt Komitesi tarafından ölçüler ve sınır çizgilerinin kalitesi kontrol edilmelidir. Eğer Kontrol Komitesi yoksa şampiyonadan en az bir gün önce, hakemler, sahadaki çizgilerin kurallarda belirtilen düzende ve ölçülerde çizilip çizilmediğini inceleyerek ve ölçerek kontrol etmelidir. Hakemler kural dışı bir durum belirlediklerinde bu durumu derhal organizatöre bildirmeli ve düzeltilmesini sağlamalıdır. Kontrollerde özellikle aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir ;

1.1 Çizgilerin tam 5 cm genişliğinde olup olmadığına (ne daha kalın, ne daha ince)

1.2 Her iki oyun alanındaki çizgilerin ve köşegenlerin (her biri için 12.73 m = 41'9") uzunluklarına,

1.3 Çizgilerin renginin, oyun alanı ve serbest bölge renginden farklı bir renkte olmasına,

1.4 Dünya, FIVB veya Resmi Müsabakalarının dışındaki resmi olmayan müsabakalarda, eğer oyun sahasının üzerinde başka bir oyun alanına ait çizgiler varsa, voleybol oyun alanı sınır çizgileri rengi, diğer oyun alanlarının sınır çizgileri renginden farklı bir renkte olmalıdır.

2 - Orta çizgi, oyun alanının her iki tarafının da sınırları içerisinde sayılır. (Kural 1.3.3)

3 - Oyuncuların kendi oyun alanları tarafındaki serbest bölge dışında, topla oynama hakları vardır. (Servis atma hariç). Bu nedenle, top, takımın kendi oyun alanı tarafında bulunan serbest bölgenin dışındaki herhangi bir noktadan geri çevrilebilir. Rakip oyun alanı tarafındaki serbest bölge içindeki top için, durum ve kural farklıdır (Kural 10.1.2).

KURAL 2 – FİLE VE DİREKLER

1 - Başhakem, filenin doğru şekilde gerginleştirildiğini ve esnekliğinin uygun olup olmadığını kontrol etmelidir. Hakem file esnekliğinin doğru olup olmadığını topu fileye atarak anlayabilir. Doğru şekilde gerilen filede, fileye atılan top geri gelmeli ancak file malzemesi asla çok elastik olmamalıdır (lastik gibi).

Eğer file sarkmış, formu bozulmuşsa kullanılmaz.

File dikey düzlemi, orta çizgi boyunca çizginin tam ortasında ve oyun alanı yüzeyine dik olmalıdır.

Antenler, filenin karşılıklı olarak zıt taraflarına yerleştirilmelidir. (Şekil -3)

2 - Eğer filenin ipleri yırtılmış ise maç oynatılmamalıdır (Bakınız K-10.3.2).

3 - Yardımcı hakem kura atışından önce sahanın yardımcı ekipmanlarından olan ve file ölçümü için dizayn edilen ölçü çubuğu ile file yüksekliğini ölçmelidir. Ölçü çubuğu üzerinde, erkekler için 2.43 cm ve 2.45 cm ve bayanlar içinde 2.24 ve 2.26 cm lik uzunluklar işaretlenmiş olmalıdır. Bu ölçüm esnasında başhakem, yardımcı hakemin yanında durarak ölçümü denetler.

4 - Maç boyunca (ve özellikle her setin başlangıcında) ilgili çizgi hakemleri yan bantların yan çizgilerin tam üzerinde ve oyun alanı yüzeyine tam dik olup olmadığını ve antenlerin de her bir yan bantın dış tarafında olup olmadığını kontrol etmelidir. Eğer böyle değilse derhal ayarlatılmalıdır.

5 - Maçtan önce (resmi ısınma devresinden önce) ve maç boyunca, hakemler, direklerin ve hakem sehпасının oyuncular için herhangi bir tehlike oluşturmamasını kontrol etmelidir (direklerin etrafındaki kaldırırcıların çıkıntılı parçaları ve direkleri sabitleyen kablolar).

6 - İlave ekipmanlar şunlardır: Takımlar için oturma sıraları, yazı masası, kurallara uygun oyun duraklamaları taleplerinde (molalar ve istisnai değişiklikler veya bir oyuncu değişikliğinin, pozisyon kağıdı ile oyun alanındaki diziliş arasında tutarsızlığa neden olduğu durumlarda) işaret vermek için sarı veya kırmızı renkte lambalı iki adet elektrikli zil (her bir koçun yanına bir elektrikli zil) , baş hakem için sehpa, file yüksekliğinin ölçülmesi için ölçü çubuğu, maç toplarının basınç kontrolleri için basınç ölçer, pompa, termometre, higrometre, 5 adet maç topu için sehpa, oyuncu değişikliği için numaralanmış tabelalar (FIVB veya Dünya Şampiyonalarında 1 – 20), 6 adet paspas (1m genişliğinde), hızlı siliciler için en az 8 adet emici havlu (40cm*40cm veya 40cm*80cm), her bir ceza sahası için iki adet ceza sandalyesi ve libero ceket. Dünya, FIVB veya Resmi Şampiyonalarda dönüş hatalarını, Libero hatalarını, teknik molaları ve oyuncu değişikliklerini işaret etmek için yazı masasında ayrıca zil bulundurulmalıdır.

7 - Organizatör, yedek bir file ve iki adet yedek anteni de yazı masası altında bulundurmak zorundadır.

8 – FIVB, Dünya ve Resmi müsabakalarında maçlarda elektronik sayı tabelası mecburi olmakla beraber yazı masasında da manuel sayı tabelası bulunmalıdır.

KURAL 3 - TOP

1 - Yazı masasının yanında üzerine 5 top konulabilen (metalden) bir top sehпасı bulunmalıdır.
(3 top oyunda 2 top yedek)

2 - Yardımcı hakem maçtan önce 5 adet maç topunu alır ve her birinin kurullarla belirlenmiş aynı özelliklerde (renk, çevre, ağırlık ve basınç) olup olmadığını kontrol eder. Başhakem ile birlikte 3 adet maç topunu ve 2 adet de yedek topu seçerler. Yardımcı hakem maç boyunca, topla ilgili her husustan sorumludur ve ayrıca maç bitiminde aldığı topların Saha Müdürüne verilmesine de yardımcı olmalıdır.

3 - Maçlarda sadece FIVB tarafından onaylanmış (her bir yarışma için marka ve tipine karar verilmiş) , olan toplar kullanılabilir. Hakemin bunu kontrol etmesi ve eğer toplarda FIVB damgası yoksa maçı başlatmaması gerekir.

4 - Maçtaki 3 top sistemi:

Oyun Kuralları Şekil 10'da görüldüğü gibi, serbest bölge içinde belirli yerlere 6 top toplayıcı yerleştirilerek bu sistem uygulanır.

Servis bölgelerinin yanında yer alan 2 ve 5 numaralı top toplayıcılar maç başlamadan önce topu yardımcı hakemden alacaklardır.

Maç esnasında top oyun dışı olduğu zaman:

4.1 - Şayet top oyun alanının dışında ise, en yakın top toplayıcı tarafından alınır ve elindeki topu biraz önce servis atmış oyuncuya vermiş olan top toplayıcıya derhal yuvarlanır.

4.2 - Top, top toplayıcılar tarafından yerden ve top oyun dışı olduğunda (fırlatılmadan) ve tercihen yazı masasının ters tarafından yuvarlanır.

4.3 – Top oyun alanındaysa, topa en yakın oyuncu kendisine en yakın sınır çizgisinden topu oyun alanı dışına yuvarlamalıdır.

4.4 - Top oyun dışı olduğunda, 2 ya da 5 numaralı top toplayıcı mümkün olan en kısa sürede topu servis atacak oyuncuya vererek servisin gecikmeden atılmasını sağlamalıdır.

KURAL 4 - TAKIMLAR

1 – FIVB ve Dünya Şampiyonalarında (Özel Şampiyona Yönetmelikleri tarafından belirtilmedikçe) bir takım en çok 12 oyuncu, en fazla 2 libero ve 5 de teknik görevli olmak üzere 17 kişiden oluşabilir. 5 teknik görevli 1 Koç, en fazla 2 Yardımcı Koç, 1 doktor (FIVB onaylı) ve 1 masör / fizyoterapist den oluşur. (hem doktor hem de masör / fizyoterapist FIVB tarafından akredite edilmiş olmalıdır)

Hakemler maçtan önce (resmi protokol esnasında) takım sırasında oturmasına veya ısınma sahasında bulunmasına izin verilen takım mensuplarının sayısını kontrol etmelidir.

Müsabaka boyunca sadece takım üyelerinin takım sırasında oturmalarına ve resmi ısınma devresine katılmalarına izin verildiğinden, başka hiç kimse resmi ısınma devresine ve set aralarındaki ısınmalara katılamaz. (K- 4.2.2)

Isınma devresinde, sadece müsabaka cetvelinde kayıtlı olan ve eşofman giyen takım mensuplarının oyun alanında ve serbest bölgede bulunmalarına izin verilecektir.

2 – FIVB, Dünya ve Resmi müsabakalarında, her maç için oniki oyuncunun, takımların izin verilen oyuncuları arasından nasıl belirleneceği Özel Yarışma Talimatlarıncı belirlenecektir.

3 - Normal olarak uluslararası resmi maçlarda veya turnuvalarda başhakemin maç kağıdında isimleri yazılan oyuncuları teşhis etmek amacıyla döküman talep etmesi gereksizdir (Oyuncuların kimliği maç veya turnuva öncesinde Kontrol Komitesince kontrol edilmiş olacaktır). Katılanları bağlayan özel bir yönetmelik olması durumunda, eğer Kontrol Komitesi yoksa başhakem bu özel yönetmelik gereğince oyuncuların kimliğini kontrol etmelidir. Özel yönetmelikteki şartlara uymayan oyuncular oynayamazlar. Herhangi bir fikir ayrılığı olursa başhakem maç kağıdına veya maç kağıdı beraberinde yazılmış olan rapora kendi fikrini belirtmelidir (Uluslararası resmi maçlar oynanırken başhakem Alt Komitenin kararını veya görüşünü isteyebilir).

4 - Koç ve takım kaptanı (müsabaka cetvelindeki ya da elektronik müsabaka cetvelindeki takım listesini kontrol edip imzaladıkları için), listede yazılı olan oyuncuların kimliklerinden sorumludur.

5 - Başhakem kıyafetleri kontrol etmelidir. Kıyafetler K – 4.3 e uygun değilse değiştirilmelidir. Kıyafetler bir örnek görünmelidir. Özellikle maçın ve her setin başlangıcında, formalar, daima şortların içinde olmalı ancak durum bu şekilde değilse, oyuncudan, kibar bir şekilde formasını şortun içine sokması istenmelidir.

Takım kaptanının şeridi (8*2cm) göğüsteki numaranın altına sabitlenmeli ve müsabaka boyunca net bir şekilde görülmelidir. Hakemler takım kaptanlarının şeridini maça başlamadan önce kontrol etmelidir.

6 - Eğer her iki takımında forma renkleri aynı ise, resmi programda (Berger tablosuna göre) ve buna göre hazırlanan müsabaka cetvelinde adı ilk olarak yazılan takım, (kura atışından önce) formasını değiştirmelidir.

7 – Takımın teknik heyeti; elbise, gömlek, kravat veya kurallara uygun serbest kıyafet giyebilir bunların yanında eşofman ve polo tişört de giyilebilir kıyafetler kapsamındadır.

Takımın teknik heyeti (ön hazırlık görüşmesinde kabul edilmiş olan) aşağıda belirtilen kıyafet seçeneklerinden birisini seçmek ve buna uygun giyinmek zorundadırlar.

**7.1 - Tüm teknik heyet aynı renk ve modelde olmak şartıyla polo tişört ve takım eşofmanı giyecek,
VEYA**

7.2 - Masör dışındaki tüm teknik ekip elbise, gömlek, kravat (erkekler için) veya aynı renk ve modelde olmak şartıyla kurallara uygun serbest kıyafet giyecektir. Masör polo tişört ve takım eşofmanı giyebilir.

Eğer koç elbisesinin ceketini veya eşofmanının üstünü çıkarırsa, kıyafet düzenini sağlamak amacıyla teknik heyetteki diğer üyelerin de aynı anda elbiselerinin ceketlerini veya eşofman üstlerini çıkarmaları gerekir.

KURAL 5 – TAKIM LİDERLERİ

1 – Başhakem, koçun ve oyundaki kaptanın kim olduğunu bilmeli ve müsabaka boyunca sadece ikisinin oyuna müdahale etmesine izin vermelidir. Hakemler müsabaka boyunca oyundaki kaptanların kimler olduğunu bilmelidirler.

2 - Yardımcı hakem ısınma sahasında bulunan veya takım sırasında oturan yedek oyuncuları maç boyunca denetlemelidir. Setler oynanırken, ısınma sahasında bulunan oyuncular, ısınma hareketleri yaparken top kullanamazlar. Bundan başka, ne takım sırasında oturan ne de ısınma sahasında bulunan takım üyelerinin, hakem kararlarına itiraz etme veya protesto etme hakları vardır. Böyle bir davranış baş hakem tarafından cezalandırılmalıdır.

3 - Oyundaki kaptan, kuralların uygulamasıyla ilgili açıklama talep ederse, başhakem, eğer gerekliyse sadece resmi el işaretinin tekrarı ile değil FIVB' nin çalışma lisanı (İngilizce) ile de kuralların resmi terminolojisini kullanarak kısa bir açıklama yapmalıdır. Oyundaki kaptan, takımı adına, hakemlerin yapmış olduğu kuralların yorumuna veya uygulanmasına ait açıklama talep etme hakkına sahiptir. (Bununla beraber, oyuncu değişikliği ile oyundan çıkararak takım sırasında oturan veya ısınma sahasında olan takım kaptanının böyle bir hakkı yoktur.)

4 - Koçun resmi duraklamalar (mola ve oyuncu değişikliği) haricinde hakemlerden herhangi bir şey talep etme hakkı yoktur. Fakat şayet elektronik sayı tabelası, kullanılmış resmi duraklamaların sayısını ve/veya skoru göstermiyor veya doğru olarak göstermiyorsa, topun oyun dışı olduğu zamanlarda yazı hakemine bu bilgileri sorabilir.

KURAL 6 – BİR SAYI ALMAK, SET VE MAÇ KAZANMAK

Bir takım, set veya maç için eksik ilan edilirse veya maçta hazır bulunmadığı ilan edilirse yazı hakemi müsabaka cetvelini Kural 6.4' e göre tamamlamalıdır.

KURAL 7 – OYUNUN YAPISI

1 - Diziliş formundaki bilgiler yazı hakemi tarafından müsabaka cetveline yazılmadan önce, yardımcı hakem ve yazı hakemi, diziliş formlarında yazılan numaraların, müsabaka cetveli takım listesindeki oyuncu numaralarıyla, uygunluk sağlayıp sağlamadığını kontrol etmelidir. Eğer diziliş formuna takım listesinde olmayan bir numara yazılmışsa, yardımcı hakem, koçtan, düzeltilmiş kurallara uygun yeni bir diziliş formu talep etmelidir.

2 - Setler arasındaki 3 dk. sürenin uzamasını engellemek amacıyla, Yardımcı hakem, her setin sonunda, koçlardan bir sonraki setin diziliş formunu derhal talep etmelidir.

Eğer bir koç, diziliş formunu zamanında vermeyerek oyunun yeniden başlamasını sistematik olarak geciktiriyorsa, başhakemin takıma geciktirme yaptırımı uygulaması gerekir.

3 - Eğer bir pozisyon hatası yapılmışsa, hakem pozisyon hatası işaretinden sonra hatayı yapan iki oyuncuyu da işaret etmelidir. Eğer oyundaki kaptan hata ile ilgili daha fazla açıklama talep ederse, yardımcı hakem takımın diziliş formunu cebinden çıkarıp hangi oyuncuların pozisyon hatası yaptığını kaptana gösterecektir.

KURAL 8 – OYUNUN SEYRİ

1 - “Topun zemine temas eden kısmı sınır çizgilerinin tamamen dışındaysa” cümlesindeki "tamamen" kelimesinin önemini anlamak gerekir.

2 - 9,50 / 10,00 m lik file uzunluğunun dışında kalan ve fileyi direklere bağlayan kablolar filenin bir parçası değildir. Bu durum kablolarla beraber direkler içinde geçerlidir. Bu nedenle eğer bir top, filenin, yan bantları (9m) dışındaki herhangi bir yere temas ederse, yabancı bir cisme temas etmiş sayılır ve her iki hakem tarafından düdük çalınarak “hariç top” olarak değerlendirilir.

KURAL 9 - TOPLA OYNAMA

1 - Serbest bölge içinde, çizgi hakeminin, yardımcı hakemin veya koçun oyundaki topa müdahalesi olduğunda;

- * Eğer top hakemlere veya koça çarparsa, bu temas “out” olarak değerlendirilir (K-8.4.2)
- * Eğer oyuncu, topa temas etmek için hakemlerden veya koçtan destek alırsa bu oyuncunun hatasıdır (K-9.1.3. Yardımlı vuruş) ve ralli tekrarı olarak değerlendirilmemelidir.

2 - Sadece görülen hatalara düdük çalınması önemlidir. Başhakem, oyuncunun, vücudunun sadece topla temas eden kısmına bakmalıdır. Hakem kararını verirken vücudun topla temastan önceki veya sonraki pozisyonundan etkilenmemelidir. FIVB Hakem Komisyonu hakemlerin parmak pas vuruşuna veya kurallara uygun kabul edilen diğer temaslara izin vermelerini istemektedir.

3 - Kural 9.2.2'nin metninin daha iyi anlaşılması için: (Top, tutulmamalı veya fırlatılmamalıdır. Top herhangi bir doğrultuda gidebilir.)

Topun fırlatılması olayı, iki oyun hareketini ihtiva eder. Birincisi topu yakalamak ve sonraki de fırlatmaktır, hâlbuki topla oynamak demek; topun temas noktasından daha ileriye sekmesi demektir.

4 - Hakem, özellikle günümüz voleybolunda topun gidiş yönü değiştirilerek yapılan plase hücum (tip) vuruşlarındaki kurallara uygun temaslara dikkat etmelidir. Bir hücum vuruşunda eğer top tutulmamış veya fırlatılmamışsa tiplmeye izin verildiği unutulmamalıdır. Tiplemek; Tek el veya parmaklarla topa (bütünüyle file üst kenar seviyesi üzerindeyken) yavaşça hücum vuruşu yapmak demektir.

Başhakem “tiplmeleri” dikkatle izlemelidir. Eğer böyle bir tiplmeden hemen sonra top sekmezse ve topa el tarafından eşlik edilmişse ya da top fırlatılmışsa bu bir hatadır ve cezalandırılmalıdır.

5 - Oyuncuların blok hareketlerine dikkat edilmelidir, eğer oyuncu rakipten gelen topu sadece karşılamaz ve onu tutarsa (veya kaldırır, iterse, taşırırsa, fırlatırsa, eliyle eşlik ederse) bu hareket kural dışıdır. Böyle bir durumda hakem bu bloğu “tutulmuş top” olarak değerlendirmelidir. (Bu durum abartılmamalıdır)

6 - Ne yazık ki birçok hakem Kural 9.2.3.2'yi anlayamamakta ve bu nedenle de uygulamayı doğru yapamamaktadır. Hakemler hangi özel pozisyonlardaki vuruşların “takımın birinci vuruşu” olarak değerlendirileceğini bilememektedirler. Bir takımın dört farklı pozisyonda birinci vuruş hakkı vardır. (Takımın üç vuruşundan birinci vuruş olarak sayılanlar)

6.1 Servis karşılama vuruşu

6.2 Hücum karşılama vuruşu (sadece smaç değil, her tür hücum vuruşları; bakınız Kural 13.1.1),

6.3 Rakibin bloğundan gelen topa yapılan vuruş,

6.4 Takımın kendi bloğundan gelen topa yapılan vuruş,

7 - Uluslararası müsabakaların ruhuna uygun olarak ve daha uzun ralliler ve daha seyirlik hareketleri teşvik etmek amacıyla sadece çok bariz ihlallere düdük çalınacaktır. Bu nedenle bir oyuncu topla oynamak için çok uygun bir pozisyonda değilse, başhakem topla oynama hatalarıyla ilgili kararlarında çok katı olmayacaktır.

Örneğin:

7.1) Pasör, topla oynamak için koşuyorsa veya pas atmak amacıyla topa yetişip çok seri bir hareket yapmak zorundaysa,

7.2) Top, bloktan veya başka bir oyuncudan sektikten sonra oyuncular top ile oynamak amacıyla koşmak veya çok seri bir hareket yapmak zorundaydı,

7.3) Servis karşılaması sırasında oyuncunun topu fırlattığı veya overhand parmak hareketi esnasında çift vuruşa ya da tutulmuş topa neden olduğu durumlar haricinde, takımın birinci vuruşu serbestçe yapılabilir.

KURAL 10 - FİLEDEKİ TOP

KURAL 11 - FİLEDEKİ OYUNCU

1 - Kural 10.1.2 topun, rakip takımın serbest bölgesinden geriye çevrilmesi hakkını verir.

Yardımcı hakem ve çizgi hakemleri bu kuralı çok iyi bilmeli ve maç esnasında bu tür pozisyonları hemen farkederek topu kendi oyun sahasına çevirmeye çalışın oyuncuya yol vermek için uygun hareketleri yapmalıdırlar.

Eğer top, geçiş boşluğu içinden file dikey düzlemini geçiş rakibin serbest bölgesine giderse ve bir oyuncu bu topa yetişip geriye doğru çevirme teşebbüsünde bulunursa, oyuncu topa temas ettiği anda hakemler hata düdüğu çalıp "hariç" işareti yapmalıdırlar.

2 - Oyuncunun file teması ile ilgili kurala dikkatinizi çekeriz. "Bir oyuncunun fileye veya antene teması, oyunu etkilemediyse hata değildir. Bir oyuncunun topla oynama hareketi esnasında filenin üst bandına veya antenin, filenin üzerindeki 80 cm lik kısmına temas etmesi (K-11.3.1) her zaman oyunun etkilenmesi olarak değerlendirilecektir.

Topla oynama hareketi; topa yakın oyuncuların, topla oynama teşebbüsünde bulunmak için yaptıkları her türlü harekettir. Aşağıdaki durumlara dikkat edilmelidir.

Eğer bir oyuncu, kendi oyun alanında bir oyun pozisyonundayken, rakipten gelen top fileye çarpar ve filenin bu oyuncuya temas etmesine neden olursa (K-11.3.3), bu hata olarak değerlendirilmez.

3 - Hakemler, fileyi direklere bağlayan ancak filenin bir parçası olmayan, filenin toplam uzunluğu olan 9.5 m. ya da 10 m dışındaki kabloları dikkat etmelidirler. Bu uygulama hem direkler hem de filenin antenler dışında kalan kısımları için de geçerlidir. Buna göre, eğer bir oyuncu filenin toplam uzunluğu dışındaki (filenin antenler dışındaki kısımlarına, kabloları, direklere vb.) temas ederse, bu temas filenin yapısal bütünlüğünü bozmadığı sürece, hata olarak değerlendirilmez.

4 - Hakemler, ayakla veya vücudun ayaklar üstündeki bir kısmıyla, orta çizginin diğer tarafına geçerek rakibin oyun alanına girilmesi arasındaki farkı ayırt etmelidirler.

Ayak ile rakibin oyun alanına girildiğinde, ayağın bir kısmı orta çizgiye temas etmeli veya orta çizginin üzerinde olmalıdır.

5 - Katılan takımlar üst düzey kalitesinde olduğundan file yakınındaki oyun, büyük önem taşır ve bu nedenle hakemlerin, özellikle topun, blok oyuncularının eline temas ederek oyun alanının dışına gittiği durumlarda çok dikkatli olması gerekir.

6- İki hakemin işbirliği halinde çalışmasını kolaylaştırmak için, iş bölümü aşağıdaki şekilde olmalıdır: baş hakem filenin tamamına (üst beyaz bandtan alt beyaz bandına sonuna kadar) hücumcu tarafından bakmaya konsantre olmalı, yardımcı hakem de blokçuların olduğu tarafa bakmaya konsantre olmalıdır.

KURAL 12 - SERVİS

1 - Servise izin vermek için, servisçinin, servis vuruşu yapmak için hazır olup olmamasına bakılmaz, sadece servisçinin topa sahip olup olmadığına bakılır.

2 - Başhakem servis düdüğü çalmadan önce, TV'de görüntü tekrarı olup olmadığını kontrol etmeli ve buna göre gerekiyorsa düdüğünü geciktirmelidir. (her sette 8 kez ve her seferinde 7 saniyeden fazla olmamak üzere)

3 - Başhakem ve ilgili çizgi hakemi, servis atan oyuncunun, servis vuruşu anında veya sıçrayarak atılan bir servis için sıçradığındaki pozisyonuna dikkat etmelidir. Bir hata yapıldığında, çizgi hakemi başhakeme derhal işaret vermeli ve başhakem de hemen düdük çalmalıdır. Servis atacak oyuncu, servis hareketine servis bölgesi dışından başlayabilir fakat vuruş anında, tamamen servis bölgesi içerisinde olmak zorundadır (veya son sıçramasını tamamen servis bölgesi içerisinde yapmış olmalıdır).

4 - Servis atışı yapılırken, başhakemin servis atan takımı, yardımcı hakemin de servis karşılayan takımı izlemesi gerekir.

5 - Eğer servis atacak oyuncu, oyunu geciktirme amacıyla servis bölgesine makul bir sürede gelmiyorsa ya da top toplayıcıdan gelen topu almıyorsa, bu durum, oyuncunun oyunu geciktirme niyetidir ve takıma geciktirme yaptırımı uygulanır.

NOT: Birçok hakem ve oyuncu bu metni yanlış yorumlayarak 8 saniyenin, servis oyuncusunun, servis vuruşunu yapmak için topu havaya attığı ya da elinden bıraktığı andan itibaren sayılacağını düşünüyor. Bu doğru değildir. Kural metninde açıkça belirtildiği gibi 8 sn süre, "başhakemin servis düdüğünden sonra" sayılmaya başlanacaktır.

6 - Servisten gelen top, fileye temas eder ve rakip oyun boşluğuna geçmezse, hakemler 19 numaralı el işaretini yapmalıdır.

7- Baş hakem, servis kullanan takımın bir oyuncusu ya da oyuncularını kollarını salladıkları, sıçradıkları, yanlara hareket ettikleri veya rakiplerinin servis atan oyuncuyu ve topun geliş yolunu görmelerini engelleyecek şekilde grup halinde durdukları zaman, servisin kullanılması sırasında perdelemeye dikkat etmelidir; (oyuncu hareketlerinin/pozisyonlarının perdelemeye yol açabilmesi için her iki kriter de sağlanmalıdır)

KURAL 13 - HÜCUM VURUŞU

1 - Rakibin servisine yapılan hücum vuruşu ile ilgili Kural 13.2.4' ün daha iyi anlaşılması için dikkat edilmesi gereken husus, oyuncuların değil, topun konumudur. Bu konumdaki topa yapılan hücum vuruşunun tamamlanması durumunda bu bir hatadır ve bu hataya başhakem tarafından düdük çalınmalıdır.

2 - Geri hat oyuncusunun ve liberonun hücum vuruşunu kontrol ederken, sadece, eğer hücum vuruşu tamamlanırsa hata yapılmış olunacağını bilmek önemlidir (Top, ya file dikey düzlemini bütünüyle geçtiğinde ya da rakip oyunculardan birine temas ettiğinde hücum tamamlanır).

KURAL 14 - BLOK

1 - Blokçunun, rakip oyun boşluğundaki her topa, ellerini file üzerinden uzatarak blok yapma hakkı vardır. Ancak;

* Böyle bir topun, rakip takımın birinci ve ikinci vuruşundan sonra, blokçuların oyun alanına doğru yönlendirilmesi ve de

* Rakip takımın oyununu devam ettirecek, fileye ve topun geçeceği oyun boşluğuna yeterli yakınlıkta bir oyuncusunun olmaması gerekmektedir.

Tam tersine, şayet rakip takımın bir oyuncusu topun yakınındaysa ve muhtemelen topla oynayacaksa, rakip oyuncunun hareketi öncesinde veya esnasında yapılan blok teması, rakibin oyununu engellemesi nedeniyle hatadır.

Rakibin üçüncü vuruşundan sonra, rakibin oyun boşluğundaki her topa blok yapılabilir.

2 - File düzlemini geçmeyecek ve rakip takıma doğru yönelmeyecek olan paslar veya takım vuruşlarında (hücum vuruşu olmayan 1. veya 2. vuruşlar), üçüncü vuruş yapılmadan, filenin ötesindeki topa blok yapılamaz.

3 - Şayet blokçulardan bir tanesi ellerini file üzerinden rakip oyun boşluğuna geçirir ve blok yapmak yerine topa vurursa bu bir hatadır ("**file üzerinden**" ifadesinin anlamı, rakibin oyun boşluğuna, file üzerinden ellerin uzatılması demektir).

4 - Kural 14.6.3. ün metnindeki "rakibin servisine blok yaparsa" nın anlamı; oyuncunun, servisten gelen topa bloğu tamamlamasıdır.

5 - Top, vücudun herhangi bir yerine dokunabildiğinden, blok esnasında, eğer top aynı hareket sürecinde ayağa temas etmiş olsa bile, bu temas hata değil, bloktur.

KURAL 15 - KURALLARA UYGUN OYUN DURAKLAMALARI

1- Mola ve Teknik Mola

1.1- Koç mola talep ettiğinde, resmi el işareti yapmak zorundadır. Şayet koç sadece ayağa kalkar, sözlü olarak talep eder veya zile basarsa, hakemler, koçun ne tür bir talepte bulunduğunu anlayamazlar ve duraklama talebine izin vermeyerek red ederler. Eğer mola talebi red edilirse, başhakem böyle bir durumda, oyunu geciktirme niyetinin olup olmadığını değerlendirmeli ve gerekirse takıma kurallara göre yaptırım uygulamalıdır.

1.2- Skor hakeminin, önde giden takım sette 8 ya da 16. sayılara ulaştığında, zile basarak her bir Teknik Molayı işaret etmesi gerekir (Yardımcı hakemin bunda sorumluluğu yoktur). Skor hakemi ayrıca teknik molanın bitimini de zile basarak işaret etmelidir. Spiker, setin ilk teknik molası verildiğinde "Birinci teknik mola", teknik mola bittiğinde ise "teknik molanın sonu" şeklinde anons yapar. İkinci teknik molada da aynı uygulama yapılır. Yardımcı hakemin, yazı hakeminin teknik molanın bitimini haber veren zilinden önce, oyuncuların oyun alanına girmemelerine dikkat etmesi gerekir. Aynı zamanda, yazı hakeminin görevini tam olarak yerine getirdiğini de bulunduğu yerden kontrol etmelidir.

2- Oyuncu Değişikliği Prosedürü

2.1 Yardımcı hakem, yazı masası ile direk arasında durur ve yazı hakemi, oyuncu değişikliğinin kurallara uygun olmadığını gösteren bir işaret (kolları çapraz sallayarak) yapmazsa, değişiklik yan çizgide yapılır.

Birden fazla oyuncu değişikliği yapılması durumunda, yardımcı hakem, yazı hakeminin önceki oyuncu değişikliğini kayıt ettiğini belirten el işaretini bekleyecek ve sonrasında diğer oyuncu değişikliği prosedürüne geçecektir.

2.2 - Birden fazla oyuncu değişikliği sadece belli bir sıra dahilinde yapılabilir; İlk olarak bir çift oyuncu; bir oyuncu sahanın dışına çıkar diğeri içeri girer sonra diğerleri aynı şekilde değiştirilir. Yazı hakemine oyuncuları tek tek kontrol etmesi ve değişiklikleri kayıt etmesi için süre verilmelidir. Buna rağmen, eğer birden fazla oyuncu değişikliği talebi esnasında, herhangi bir oyuncu, oyuncu değiştirme bölgesine yakın ve oyun alanına girmek için hazır bir durumda değilse, bu oyuncu değişikliği hiçbir ceza verilmeden red edilir. Bu nedenle, birden fazla oyuncu değişikliği yapılırken, oyuna girecek yedek oyuncu, kendisinden önceki oyuncu değişikliğinin yapılmasına kadar oyuncu değiştirme bölgesi dışında beklemelidir.

2.3 - Oyuncuların hızlı ve sakin hareket etmesini sağlamak çok önemlidir.

Yeni oyuncu değişikliğinin amacı, maçın akışını sürdürmek ve oyuncu değişikliği prosedüründe oluşacak gecikmeleri önlemektir.

Yeni sisteme göre, yedek oyuncunun maça girmeye hazır olmaması nedeniyle uygulanacak geciktirme yaptırımları en aza indirilecektir.

Oyuna girecek oyuncu, eğer kuralda belirtildiği şekilde oyuna girmeye hazır değilse, düdük çalmamak veya zili kullanmamak yardımcı hakem veya yazı hakemini yetkisindedir (K-15.10.3.a, K-15.10.4). Bu durum, eğer gecikmeye sebep olmamışsa, oyuncu değişikliği talebi yardımcı hakem tarafından herhangi bir yaptırım uygulanmadan red edilir.

3 - Bir oyuncu sakatlandığında, başhakem derhal oyuncu değişikliği yapılmasını talep etmelidir. Ciddi bir sakatlanma durumunda hakemler oyunu durdurmalı ve sağlık ekibinin oyun alanına girmesine izin vermelidir. İstisnai değişiklik, sakatlanma nedeniyle, oyuncu değişikliği limitleri dışında, sakatlanma anında oyun alanında olmayan herhangi bir oyuncunun, sakatlanan oyuncunun yerine girmesiyle takım tarafından serbestçe yapılabilir (K-15.7). Buna göre sakatlanarak istisnai olarak değiştirilen oyuncunun, maç boyunca yeniden oyuna girmesine izin verilmez. İstisnai değişiklik hiçbir koşulda kurallara uygun oyuncu değişikliği olarak değerlendirilemez.

Hakemler kurallara uygun olmayan oyuncu değişiklikleri arasındaki farkı net bir şekilde ayırmalı (bir takım kurallara uygun olmayan bir değişiklik yapmışsa ve ne yazı hakemi ne de yardımcı hakem bunun farkına varamamış ve oyun yeniden başlatılmışsa Kural 15.9) ve kural dışı bir oyuncu değişikliği talep edildiğinde, talep anında yazı hakemi veya yardımcı hakem (Kural 16.1.3) tarafından talebin kural dışı olduğu fark edilerek, talep red edilmeli ve takım gecikme yaptırımı ile cezalandırılmalıdır.

4 - Set başlamadan önce oyuncu değişikliği talebinde bulunulmasına izin verilir ve bu değişiklik, o set için kurallara uygun oyun duraklaması olarak kaydedilmelidir. Bu durumda koç, oyuncu değişikliği talep etmek için resmi el işaretini yapmalıdır.

5 - Hakemlerin "Kurallara uygun olmayan duraklama talepleri" başlıklı Kural 15.1.1'i dikkatlice inceleyerek tam olarak öğrenmeleri gerekir.

- Kurallara uygun olmayan talep ne demektir,
- Ne tip durumlardır,
- Böyle durumlarda takip edilecek prosedür nedir,
- Şayet takım aynı maç içerisinde kurallara uygun olmayan bir talebi tekrar ederse ne yapılmalıdır,

Maç esnasında başhakem, yardımcı hakemin, kurallara uygun olmayan duraklama talepleri ile ilgili kuralı doğru uygulayıp uygulamadığını kontrol etmelidir.

Yardımcı hakem kurallara uygun olmayan bir talebin, müsabaka cetvelindeki özel yere kayıt edilmesini sağlamalıdır.

6 - Liberonun yer değişimi (Kural – 19.3.2) ile yardımcı hakem veya yazı hakemi tarafından kabul edilen ve müsabaka cetveline yazılan kurallara uygun oyuncu değişikliği arasındaki farkın ayırt edilmesi gerekir (Kural 15.5 - 15.10). Skor hakemi, libero ile yer değişen oyuncunun numarasının ve hangi sayılarda değiştiğinin bilinmesi için liberonun yer değişimlerini ve liberoların birbirleriyle ne zaman değiştirildiğini bu iş için özel olarak hazırlanmış olan ayrı bir kağıda yazar. (R-6) (Elektronik müsabaka cetvelinin kullanıldığı durumlarda yazı ve skor hakemleri, libero değişimlerini farketmek ve kaydetmek için işbirliği yapmalıdır)

KURAL 16 - OYUNU GECİKTİRMELER

1 - Hakemin tüm geciktirme ile ilgili prensipleri, geciktirme türlerini ve bunların yaptırımlarını çok iyi bilmesi gerekir. Ayrıca hakem, kurallara uygun olmayan bir talep ile geciktirme arasındaki farkı da tam olarak ayırt edebilmelidir.

2 - Hakemler, takımların isteyerek ya da istemeyerek yaptığı tüm geciktirmeleri engellemelidir.

Geciktirme örneği:

Bir oyuncu ayakkabısını bağlamak için hakemden izin isterse oyunu geciktirmiş olur. Böyle bir izin isteği, ilk seferinde derhal geciktirme yaptırımı ile cezalandırılır.

Geciktirmelerin ana sebepleri (diğerlerinin yanında):

- oyuncu değişiklikleri
- molalar
- yer silmek

Herhangi bir oyuncu ayakkabısını bağlamak için hakemden izin isterse, bu izin talebi oyuncunun oyunu geciktirme niyetini gösterir ve geciktirme yaptırımı uygulanmalıdır.

3 - Takımın sadece bir üyesi geciktirmeye sebep olduğu halde, geciktirme yaptırımları, hatayı yapan takım üyesine değil, takıma uygulanır.

4 - "Geciktirme uyarısı" nın artık sarı kart gösterilerek (25 nolu) el işareti ile gösterildiğine ve müsabaka cetvelindeki yaptırımlar tablosunun W sütununa kayıt edilmesi gerektiğine dikkat edilmelidir. Bununla birlikte "geciktirme ihtar" kırmızı kart ile işaret edilir ve müsabaka cetvelinin P sütununa kayıt edilir.

5 - Zeminin Silinmesi

Yürürlükte ki prosedürün temel amacı oyuncuların sakatlanmasını önlemek, oyunun normal akışını sağlamak ve oyuncuları zemini silme zorunluluğundan kurtarmaktır.

5.1. Yer Siliciler ve Malzemeleri

5.1.1. Yer Siliciler

Her bir oyun alanında 4 silici x 2 oyun alanı = 8 yer silici

Yer silicilere ciddi bir eğitim verilmelidir ve eğer bunlar tecrübeli voleybol oyuncularından oluşturulursa daha da yararlı olurlar.

5.1.2. Yer Silicilerin Malzemeleri

- 6 adet 1 m. genişliğinde saplı paspas
- 3 er adet her bir ısınma bölgesinin yanına yerleştirilir.
- 8 adet emici havlunun (En az 40 x 40 cm. ve En fazla 40 x 80 cm. ebadında) ; 4 tanesi (2 - 2) hazır olarak skor masasının yanına yerleştirilmeli ve 4 tanesi de küçük sandalyelere oturan silicilerde olmalıdır.

5.1.3. Silicilerin Yerleşimi (Diyagram A)

5.1.3.1 Bir hızlı silici (toplam 2 adet) oyun alanının dışında, yardımcı hakemin arkasında topuğunun üzerinde oturmalıdır (ıslak yere koşmaya hazır durumda).

5.1.3.2 Her bir ısınma bölgesinin yanındaki 3 yer silici (toplam 6 adet) küçük sehpalara oturmalıdır. (1 hızlı silici, 2 normal silici)

5.1.3.3 Yer silicileri, duruş yerleri neresi olursa olsun oyun alanının etrafındaki ve özellikle başhakem sehpasının arkasındaki reklam panelinin görünmesini engellememeye dikkat etmelidirler.

5.2. Oyun Alanı Nasıl Paspaslanacak

FIVB, Oyunun devamlılığını sağlamak ve geciktirme taktiklerini önlemek amacıyla aşağıdaki kararları almıştır.

5.2.1. Mola, Teknik mola ve Set Aralarında

Üç yer silici birlikte tek bir paspas gibi her iki oyun alanını da siler. Isınma bölgesinin yanına yerleştirilmiş olan bu üç silici, saplı paspaslarını mutlaka ön bölgenin kenar çizgisi ile yardımcı hakemin yanına kadar getirmelidir.

Üç silici, ek deki A diyagramına göre oyun alanını yılanvari hareketler yaparak paspaslamaya başlayacaktır.

5.2.2. Maç içinde, top oyun dışı olduğunda (rallilerin arasında), eğer gerekirse,

5.2.2.1 Hızlı silici, her zaman zemindeki ıslak bölgeyi sezecek, elini kaldırıp ıslak bölgeyi işaret edecek ve de rallinin sona ermesini bekleyecektir. Hakemin, topun oyun dışı olduğunu ilan eden düdüğünden hemen sonra, sadece ellerini kaldırmış siliciler (iki havlu ile) çok hızlı bir şekilde ıslak bölgeye gitmelidir. Yardımcı hakemin arkasında oturan hızlı silici, her iki oyun alanının da ön bölgesine dikkat edecektir.

Isınma bölgeleri tarafında oturan 2 hızlı silici hakemin, topun oyun dışı olduğunu ilan eden düdüğü çalmasından hemen sonra çok çabuk bir şekilde ıslak bölgeye gitmek için, kendi taraflarında ki oyun alanlarının arka bölgesine sürekli olarak dikkatle bakmalıdırlar. Eğer görevli olan bir silici için, birden fazla ıslak bölge varsa, ön bölge içindeki ıslak bölge, birinci öncelik hakkına sahiptir. Arka bölge içinde veya oyun alanı dışındaki ıslak bölgeler ise ikinci öncelik hakkına sahiptir.

5.2.2.2 Hızlı silme işleminden hemen sonra, hızlı silici(ler) en kısa yoldan oyun alanını çabuk bir şekilde terk ederek ayrı ayrı kendi yerlerine dönmelidirler.

5.2.2.3 Islak bir bölgenin silinmesi için toplam zaman 6 - 8 saniye arasında olmalıdır. Bu da hakemin ralliyi sona erdiren düdüğü ile, bir sonraki servis için başhakemin düdüğü arasındaki zamandır. Siliciler oyunu geciktirmeye sebep olmamalıdırlar.

5.2.2.4 Başhakemin, silicilerin operasyonları ile ilgisi yoktur. Bununla beraber, oyun geciktiğinde veya silicilerin görevlerini layıkıyla yapmadıkları zamanlarda, başhakemin onları ikaz etme yetkisi vardır.

5.2.2.5 Oyuncuların ve Coach'ların silicilerden ıslak bir bölgeyi silmesini talep etme hakları yoktur ve de siliciler görevlerini yaparken onlara etki de edemezler.

5.3 - Oyuncuların Sorumlulukları

Eğer oyuncular, riskleri kendilerine ait olmak üzere, kendi küçük havluları ile zemini siliyorsa, baş hakem oyuncuların silme işlemini bitirmelerini beklemeyecek ve yeri silen oyuncular doğru pozisyonlarında olacaklardır. Servis vuruşu anında, yeri silen oyuncular doğru pozisyonlarında değilse, hakem pozisyon hatası düdüğü çalacaktır.

5.4 - Jüri Üyesinin Sorumlulukları

Gerekli olan şartlarda ve eğer hücum bölgesi içinde kaygan bir alan olduğu görüldüğünde, Jüri Üyesi (Sadece Jüri Üyesi) top oyun dışı olduğunda, yardımcı hakemden silicileri çağırmasını talep edebilir. Bu durumda, siliciler büyük paspaslarla oyun alanına koşar ve yardımcı hakemin göstereceği hücum bölgesindeki kaygan yeri silerler. Bu işlemin yapılmasından sonra, siliciler derhal kendi yerlerine geri dönerler.

KURAL 17 - İSTİSNAİ OYUN DURAKLAMALARI

- Eğer sakatlanmış bir oyuncu kurallara uygun değiştirilemiyorsa, koçun bu oyuncuyu sakatlık anında oyun alanında olmayan ve libero ile liberonun değiştiği oyuncu dışında kalan oyunculardan birisi ile istisnai olarak değiştirmeyi talep etme hakkı vardır. Bu şekilde istisnai olarak değiştirilen bir oyuncunun, maçın geri kalan bölümünde oyun alanına dönme hakkı yoktur.
- Eğer sakatlanmış bir oyuncu kurallara uygun veya istisnai olarak değiştirilemiyorsa, bu oyuncuya 3 dakikalık bir iyileşme süresi tanınır; ancak bir maçta aynı oyuncuya bu hak birden fazla verilmez.

KURAL 18 - FASILALAR VE SAHANIN DEĞİŞİMİ

1 – Oyuncular, set aralarında maç topları dışındaki topları kullanarak serbest bölgede ısınabilirler.

2 - Netice setinde, önde giden takım 8. sayıyı aldıktan sonra takımlar sahalari değiştirirler ve set skor olarak kazanılmış olan 8. sayıdan sonra devam eder. (Eğer 8. sayı, karşılayan takım tarafından alınmışsa, bu takım saha değişiminden sonra, servis atmadan önce dönmelidir. Bu durum baş, yardımcı ve yazı hakemince kontrol edilmelidir.)

3 - Set aralarında üç top da 2 ve 5 numaralı top toplayıcılarda kalmalıdır. (Top toplayıcıların, bu topları ısınmak amacıyla oyunculara verme yetkisi yoktur.) Netice seti öncesinde ilk servisi atacak olan oyuncuya, topu yardımcı hakem verir. Molalarda, oyuncu değişikliklerinde ve netice setinde 8. sayıda yapılan saha değişimi esnasında yardımcı hakem topu almaz. Top, top toplayıcılarda kalır.

KURAL 19 - LIBERO

- 1) Bir takımın iki libero olduğu durumlarda aktif liberonun adı, en geç koç müsabaka cetvelini imzalamadan önce, libero için özel olarak ayrılmış iki satırdan birincisine yazılmalıdır.
- 2) Eğer koç aktif liberoyu yedek libero ile değiştirmek isterse, uygulanacak prosedür oyuncu değişikliği prosedürü gibidir. Hatalı libero değişimlerinin sonuçları, dönüş hataları gibidir.
- 3) Aktif liberonun sakatlanması durumunda ve eğer takım listesinde ikinci libero yoksa veya ikinci libero da (oyuna girmiş) sakatlanmışsa koç, yeniden belirleme anında, oyun alanında olmayan oyunculardan (liberonun yer değiştirmiş olduğu oyuncu dışında) birisini yeni libero olarak belirleyebilir (K-19.3.3.1).

Eğer yeniden belirleme, sakatlanmadan hemen sonra yapılırsa, liberonun yer değiştirme prosedürüne benzer bir prosedür uygulanır, ya da, eğer yeniden belirleme, sakatlanmadan daha sonra yapılırsa, oyuncu değişikliğine benzer bir prosedür uygulanır. Bu işlem, koçun vey oyundaki kaptanın hakemlerden birisiyle iletişim kurarak değişim kararını onayladığını belirtir yönde küçük bir formaliteyle gerçekleştirilmelidir.

- 4) Sakatlanmış bir oyuncunun istisnai değişikliklerle değiştirilmesi ile yeni libero belirlenmesi arasındaki farka dikkat edilmelidir. Bir oyuncu sakatlandığında ve kurallara uygun olarak değiştirilme ihtimali bulunmadığında, sakatlanmış oyuncu için, sakatlanma anında oyun alanında olmayan bir oyuncu (libero ve yer değiştiği oyuncu hariç) ile istisnai değişiklik yapılabilir. Bu uygulamayı, yeniden belirleme anında oyun alanında olmayan bir **oyuncunun** (liberonun yer değiştirdiği oyuncu ya da daha önce oyuna devam edemeyeceği belirtilen asıl libero dışında kalan) yeniden libero olarak belirlenmesi durumuyla karşılatırın.

Unutmayın ki liberonun yeniden belirlenmesi, koçun kullanmak isteyip istemeyeceği bir seçenektir.

Kural 19.3.2'nin daha iyi anlaşılabilmesi için hakemler, yazı hakeminin servis sırasının ihlal edildiğini servis vuruşundan hemen sonra belirttiği Kural 25.2.2.2'nin metniyle, skor hakeminin hatalı libero değişimlerini hakemlere "servis vuruşuna değinmeksizin" işaret ettiği Kural 26.2.2.2'nin metni arasındaki farka dikkat etmelidir. Bu demektir ki skor hakemi, hatalı bir libero değişiminin olduğunu farkettiği anda hakemlere bunu derhal bildirmelidir ve Kural 7.7.2 sadece skor hakeminin bu bildirimini yapmayı atladığı ve bir (ya da birden çok) rallinin oynandığı durumlarda uygulanmalıdır.

- 5) FIVB müsabakalarında, sakatlanmış bir liberonun bir sonraki maçta tekrar libero olarak oynayabilmesine, özel şampiyona Kontrol Komitesi tarafından karar verilecektir.
- 6) Liberonun oyuna devam edemeyeceği, koç veya koçun yokluğunda oyundaki kaptan tarafından herhangi bir nedenle (sakatlık, hastalık, oyundan çıkarma veya diskalifiye) belirtilebilir.

KURAL 20 - DAVRANIŞ KOŞULLARI

KURAL 21– HATALI DAVRANIŞ VE YAPTIRIMLARI

1 – Kuralların ruhunu, metnini ve yeni hatalı davranış tablosunun tam anlayabilmek için, kurallarda meydana gelen yeni düzenlemeleri çok ciddi bir şekilde çalışmak gerekir.

2 – Kural 21.2.1 e göre; katılanların aynı zamanda Kontrol Komitesi üyelerine ve seyircilere karşı da saygılı ve nazik davranışlar sergilemek zorunda olduklarını hatırlatmak önemlidir. Hakemler aksi davranışları görmezden gelmemelidir.

3 - Kural 21.1’de küçük hatalı davranışlardan bahsedilmekte olup bu tür davranışlarda yaptırım uygulanmaz. Takımların yaptırım uygulanacak düzeye gelmelerini engellemek baş hakemin görevidir ki iki aşamada gerçekleştirilebilir: birinci aşama, oyundaki kaptan aracılığıyla sözlü bir uyarıda bulunmak (kart yok, müsabaka cetveline kayıt yok). İkinci aşama, bir takım üyesine sarı kart göstermek. Bu uyarı bir yaptırım değildir ancak o takım mensubunun (ve takımın geri kalanının) yaptırım seviyesine ulaştıklarının bir göstergesidir. Hemen sonuç doğurmaz. (müsabaka cetveline kaydedilir) Baş hakem burada esnekliğe sahiptir.

4 - Kural 21.2’de yaptırımlara yol açan davranışlardan bahsedilmektedir. Bu kurala göre saldırgan ve tecavüzkar davranışlar ciddi şekilde cezalandırılır. Bu cezalar, ilgili ceza tablosuna göre müsabaka cetveline kayıt edilir. Prensipte gereği, aynı maç içinde tekrarlanan her bir benzer hatalı davranış, daha ağır bir yaptırıma yol açar.

5 - Takım üyelerinin yaptırıma yol açan hatalı davranışlarında, baş hakem tarafından yapılacak uygulamalar ;

5.1 - Oyun alanındaki bir takım üyesine ;

Eğer “ Yaptırım gerektiren bir hatalı davranış varsa “ baş hakem düdüğünü çalar (Genelde top oyun dışı olduğunda ancak hatalı davranış ciddiye mümkün olan en kısa sürede). Ardından cezalandırılacak oyuncuya hakem sandalyesine yaklaşmasını söyler. Oyuncu sandalyenin yanına geldiğinde baş hakem uygun kartı(ları) göstererek İngilizce ;

“Sizi, ihtar ediyorum ya da Oyundan çıkarıyorum / diskalifiye ediyorum” der.

Yardımcı hakem bu yaptırımı algıladığını belirtir ve derhal yazı hakemine ilgili yaptırımı müsabaka cetveline kaydetmesi talimatını verir.

Eğer yazı hakemi müsabaka cetvelindeki bilgilere dayanarak, baş hakemin verdiği kararın, yaptırım tablosuna aykırı olması nedeniyle Voleybol Kuralları’na uygun olmadığını belirlerse, bunu derhal yardımcı hakeme bildirmesi gerekir. Yardımcı hakem de yazı hakeminin verdiği bilgiyi incelemeli ve hatalı bir karar verildiğini teyit ettikten sonra baş hakemi derhal bilgilendirmelidir. Baş hakem bunun üzerine önceki kararını düzeltmek zorundadır. Eğer başhakem, yazı hakemi ve yardımcı hakemin uyarılarını kabul etmezse, yazı hakeminin, başhakemin kararını, müsabaka cetvelindeki “DÜŞÜNCELER” başlığı altına yazması gerekir.

5.2 - Oyun alanında olmayan bir takım üyesi için :

Baş hakem düdüğünü çalıp oyundaki kaptanı hakem sandalyesinin yanına çağırır ve uygun kartı(ları) göstererek, İngilizce “ ... nolu oyuncuya veya (koça, yardımcı koça, masöre) , ihtar ediyorum (veya oyundan çıkarıyorum / diskalifiye ediyorum” der. Oyundaki kaptanın cezalandırılan takım üyesini bilgilendirmesi ve cezalandırılan oyuncunun da ayağa kalkıp elini havaya kaldırarak cezayı aldığını işaret etmesi gerekir.

Takım üyesinin eli havadayken baş hakem kartı (veya kartları) açıkça göstererek takımların, yardımcı hakemin, yazı hakeminin ve seyircilerin yaptırımı anlamalarını sağlamalıdır.

5.3 - Setler arasındaki yaptırımların uygulanması :

Takıma "İhtar" yaptırımı uygulanacaksa; Baş hakem bir sonraki setin başlangıcından önce kartını (kırmızı kart) göstermelidir. Eğer Teknik mola esnasında bir hatalı davranış olur ve baş hakem de kırmızı kart gösterirse, skor hakemi teknik mola bitiminde oyun yeniden başlamadan önce skoru yazmalıdır.

Oyundan çıkarma veya diskalifiye yaptırımı uygulanacaksa; Başhakem, (takımın ikinci kez cezalandırılmasını önlemek amacıyla) koçu bilgilendirmek için derhal oyundaki kaptanı çağırmalıdır ve bir sonraki setin başlangıcında, hatalı oyuncu, gösterilecek kart ve uygulanacak yaptırım hakkında bilgi vermelidir. Bunu takiben setin başında kart (oyundan çıkarma için sarı ve kırmızı kart birlikte, diskalifiye için ayrı ellerde) gösterilmelidir.

6 - Oyun sırasında hakemler, disipline dikkat etmeleri ve oyuncuların ya da diğer takım üyelerinin hatalı davranışları için yaptırım uygularken kararlı davranmalıdır. Hakemler görevlerinin küçük bireysel hataların peşinden koşmak değil, oyun hareketlerini değerlendirmek olduğunu unutmamalıdır.

Hakemlerin, oyuncuların ve koçların Hatalı Davranışlar, Geciktirme Yaptırımları ve bunların el işaretleri arasındaki farkları incelemeleri gerekir.

KURAL 22 - HAKEM GRUBU VE USULLERİ

1 - Hakemlerin sadece aşağıdaki iki durumun sağlandığı anda ralli bitimini işaret etmeleri çok önemlidir.

- Bir hata yapıldığından emin olduklarında ya da harici müdahale olduğunda,
- Ne tür bir hata yapıldığını tespit ettikleri anda,

2 - Hakemler, bir hataya binaen düdüğ çaldıktan sonra, yapılan hatanın ne olduğu konusunda takımları (seyircileri, tv seyircilerini, v.s.) tam olarak bilgilendirmek için uluslararası resmi el işaretlerini kullanmak zorundadırlar. (Kural 23.2 ve 28.1) Sadece resmi el işaretlerinin kullanılmasına izin verilir, başka işaretler (Ülkeye özgü veya özel el işaretleri ya da mimik ve jestler) kullanılamaz.

3 - Oyunun hızlanmasına bağlı olarak, hakem hatalarını gösteren sorunlar ortaya çıkabilir. Bunu önlemek için hakem grubunun çok yakın bir işbirliği içinde olması gerekmektedir; her oyun hareketinden sonra hakemler kararlarını doğrulamak için birbirlerine bakmalıdırlar.

KURAL – 23 - BAŞ HAKEM

1 - Baş hakem ekibindeki diğer hakemlerle (Yardımcı hakem, yazı hakemi, çizgi hakemleri) sürekli işbirliği yapmalıdır. Baş hakem, hakem heyetindeki diğer hakemlerin yetki ve sorumlulukları dahilinde çalışmalarına izin vermelidir. Başhakem aktif görevlerini ayakta durarak yerine getirmelidir.

Örneğin: Başhakem ralliyi bitiren düdüğünü çaldıktan sonra, derhal diğer hakemlere bakmalı (Ancak bundan sonra son kararını vererek el işaretlerini yapmalıdır) :

- Baş hakem, topun dahil veya hariç olduğuna karar verirken, topun zemine temas ettiği yere en yakın çizgiden sorumlu olan çizgi hakemine bakmalıdır (Baş hakem çizgi hakemi değildir ancak ekibindeki arkadaşlarının kararlarını denetlemeye ve gerektiğinde değiştirmeye hakkı vardır).

- Baş hakem, maç boyunca (eğer mümkünse her ralliyden sonra ve de servis düdüğünden önce) yardımcı hakemine bakarak, kendisine herhangi bir hatayı (4 vuruş, çift vuruş v.s.) işaret edip etmediğini kontrol etmelidir.

2 - Harice giden topun, daha önce karşılayan takım oyuncusuna (örn. karşılayan takımın blokçusuna) temas edip etmediğini baş hakem ve çizgi hakemi kontrol etmektedir. Bununla birlikte, hakem heyetindeki diğer üyelerin işaretlerini de gördükten sonra nihai kararı veren ve bunu remi el işaretleri ile ilan eden kişi baş hakemdir. (Hakem, oyuncuya, topun kendisine temas edip etmediğini asla sormaz.)

3 – Baş hakem, yardımcı hakem ile yazı hakeminin idari ve kayıt işlemlerini yapmalarında, yeterli zamana sahip olduklarından her zaman emin olmalıdır. Örneğin, oyuncu değişikliği talebinin kurallara uygun olup olmadığının kontrolü ve bunun kaydının yapılması için yazı hakeminin yeterli zamanı olmalıdır. Şayet başhakem, hakem heyetindeki arkadaşlarına kendi görevlerini yapmak için yeterli zamanı vermezse, yazı hakemi ve yardımcı hakem maçın sonraki safhasını takip edemeyebilecektir. Bu yüzden hakem heyeti üyelerince yapılmış birçok hatalar ortaya çıkacaktır. Şayet baş hakem olayların kontrolü ve idaresi için gerekli zamanı vermezse, yardımcı hakemin düdük çalarak maçı durdurması gerekir.

4 – Baş hakem, kendi kararını veya hakem heyetindeki diğer arkadaşlarının kararlarını değiştirebilir. Eğer başhakem bir karar verdiğinde (düdük çalınmış) o anda hakem heyetinden birisinin (yardımcı hakem, yazı hakemi, çizgi hakemi) kendi kararının aksine bir karar verdiğini görürse şunları yapabilir:

- Eğer kendi kararının doğruluğundan eminse, kendi kararına sadık kalır,
- Eğer kendisinin hatalı olduğunu anlarsa kararını değiştirir,
- Eğer hataların, her iki takım oyuncularından aynı anda yapıldığını belirlerse, baş hakem oyunun yeniden tekrar edilmesi için işaret verir,
- Eğer Baş hakem, yardımcı hakemin kararının hatalı olduğunu belirlerse, bu kararı iptal edebilir. Örneğin, yardımcı hakem, karşılayan takım tarafından pozisyon hatası yapıldığını işaret ederse, ancak bu durumda takımın pozisyonu doğru ise, baş hakem derhal veya oyundaki kaptanın itirazından sonra, yardımcı hakemin kararını kabul etmeyip, rallinin tekrar edilmesini istemelidir.

5 - Şayet başhakem, hakem heyetindeki diğer hakemlerden herhangi birinin görevini yerine getiremediğini veya objektif olarak yapamadığını gözlemlerse onu değiştirebilir.

6 - Sadece başhakem şahsi ve geciktirme yaptırımlarını uygulayabilir. Yardımcı hakem, yazı hakemi ve çizgi hakeminin böyle bir hakkı yoktur. Eğer başhakem haricindeki hakemler herhangi bir kural dışı olayın farkına varırsa, hemen işaret etmeli ve başhakemin yanına giderek bu olay hakkında bilgi vermelidir. Bu tür yaptırımların uygulamasını sadece başhakem yapar.

7 – Baş hakem maçtan sonra müsabaka cetvelini kontrol edip imzalamalıdır.
(ayrıca bkz. Maçtan sonraki hakem prosedürleri bölüm 3 sayfa 23)

KURAL - 24 - YARDIMCI HAKEM

1 - Yardımcı hakemin başhakemle aynı yetenek ve beceriye sahip olması gerekir: Eğer başhakem rahatsızlanıp görevini yerine getiremezse, yardımcı hakem maçı yönetmek için başhakemin yerini almalıdır.

2 - Yardımcı hakemin görevleri ve hakları bu kuralda maddeler halinde açıklanmıştır. Yardımcı hakemin “Sorumlulukları”nı, özellikle de maç sırasında “karar vermesi, düdük çalması ve işaret etmesi gereken hataları” iyice inceleyiniz. (Kural 24.3.2)

3 - Yardımcı hakem, file yakınında devam eden oyun esnasında, blokçu tarafındaki tüm file temaslarına, orta çizgi ihlallerine ve blok yapılan tarafa (hücumu karşılayan takım) konsantre olmalıdır.

Oyuncunun fileye teması ile ilgili değiştirilen kurala dikkat edilmelidir. Yeni kural metninin özü şu dur ki **“Fileye temas hata değildir”** sadece, eğer oyuncunun file teması oyunu etkilerse, bu temas hatadır.

4 - Yardımcı hakemin ayrıca maç öncesi ve esnasında takımların “set başlangıç diziliş formunu” temel olarak oyuncuların doğru pozisyonda olup olmadıklarını da dikkatlice kontrol etmesi gerekir. Yardımcı hakem bu kontrolü yaparken, hangi oyuncunun I numaralı pozisyonda (servis oyuncusu) olması gerektiğini söyleyebilecek olan yazı hakeminden yardım alır. Bu bilgiyi temel alan yardımcı hakem elindeki set başlangıç diziliş formunu saat yönünde çevirerek her takımın doğru dönme sırasını (dizilişini) tam olarak belirleyebilir. Pozisyonları kontrol ederken, II numaralı veya IV numaralı pozisyonda durmalı ve yüzünü fileye dönerek set başlangıç diziliş formunda belirtilen sırayı izleyerek pozisyon 1'deki oyuncudan başlamak kaydıyla diğer oyuncuların yerlerini belirlemelidir. Hiçbir şekilde oyuncuları sözlü ya da fiziksel olarak yönlendirmemelidir. Oyuncunun pozisyonuyla, set başlangıç diziliş formu arasında bir çelişki varsa oyundaki kaptanı ya da koçu yanına çağırarak doğru pozisyonu teyit etmelidir.

5 - Yardımcı hakem, serbest bölge içinde, takım üyelerinin sakatlanmasına neden olabilecek hiçbir malzeme (su şişeleri, ilk yardım malzemeleri, oyuncu değiştirme tabelaları vb.) olmadığına daima dikkat etmelidir.

6 - Yardımcı hakem, molada ve teknik molada sabit bir pozisyonda kalmamalı ve aşağıdaki işlemleri sırasıyla ve düzenli bir şekilde yapacak şekilde, hareketlerini ayarlamalıdır;

- * Paspasçılarının çalışmalarını kontrol edip grup halinde ve zamanında yerlerini almalarını sağlar,
- * Takımların kendi oturma sıralarına yakın bir yere gitmelerini sağlar,
- * Yazı hakeminin çalışmasını kontrol eder,
- * Skor hakeminden liberonun pozisyonu hakkında bilgi alır,
- * Baş hakeme yüzünü döner ve eğer gerekirse bilgi alır veya verir,
- * Mola dönüşlerinde henüz mola süresi tamamlanmadan, takımların oyun alanına girme teşebbüslerini engellemek.

7- Yardımcı hakem maçtan sonra müsabaka cetvelini kontrol edip imzalamalıdır.
(ayrıca bkz. Maçtan sonraki hakem prosedürleri bölüm 3 sayfa 23)

YEDEK HAKEM

Aşağıdaki aktiviteler yedek hakemin sorumlulukları içindedir;

- 1** - Maçın hakemlerinden biri rahatsızlanır veya maça devam edemeyecek duruma gelirse yardımcı hakem olarak görev yapar,
- 2** – Maçtan önce ve set aralarında oyuncu değişikliği tabelalarını kontrol eder,
- 3** – Eğer bir problem varsa, zillerin çalışıp çalışmadığını kontrol eder,
- 4** – Serbest bölgenin ve ceza sahasının boş olmasının temininde yardımcı hakeme yardım eder,
- 5**– Isınma sahasının içindeki, takım oturma sıralarındaki ya da varsa ceza sahasına gönderilenlerin buraki davranışlarında disiplini kontrol ederek yardımcı hakeme yardım eder,
- 6**- Maçın başında oyuncuların anons edilmesini takiben iki maç topunu yardımcı hakeme getirip verir.
- 7-** Maçın başında takımların dizilişlerinin yardımcı hakem tarafından kontrol edilmesinin ardından bir maç topunu yardımcı hakeme verir.
- 8-** Paspasçılarının çalışmalarını kontrol için yardımcı hakeme yardım eder.

KURAL – 25 YAZI HAKEMİ

1 - Özellikle uluslararası maçlar esnasında, hakem heyeti üyeleri ve takımlar ayrı ülkelerden oldukları için yazı hakeminin görevi çok önemlidir. Bütün uluslararası hakemlerle beraber çizgi hakemleri de müsabaka cetvelinin nasıl doldurulacağını bilmeli ve eğer gerekirse yazı hakeminin görevini yapmaya hazır olmalıdır.

2 - Yazı hakemi:

- 2.1 Birinci set öncesinde, set başlangıç diziliş formlarının alınmasından sonra, bu formlardaki numaraların, müsabaka cetvelindeki takım listelerinde de bulunduğunu kontrol etmelidir. **(eğer formlarda takım listesinde olmayan numara varsa yardımcı hakeme bildirmelidir.)**
- 2.2 Yazı hakemi, her takımın ikinci mola ile 5. ve 6. oyuncu değişikliklerini yardımcı hakeme bildirir. (Yardımcı hakem de bu bilgileri başhakeme ve ilgili koça bildirir.)
- 2.3 Yazı hakemi, oyuncu değişikliği yapılırken büyük bir dikkatle işbirliği yapmalıdır:
 - 2.3.1. Yardımcı hakem, düdük çalınarak veya zile basılarak kabul edilen bir oyuncu değişikliği talebinden sonra direk ile yazı masası arasında oyuncuları ve yazı hakemini görebilecek bir yere gider ve pozisyon alır. Oyuna girecek oyuncu tabelasıyla yan çizgiye gelir. Yazı hakemi “değişiklik kurallara uygun değil” işareti vermezse, yardımcı hakem kollarıyla geçiş işareti yaparak oyuncu değişikliğine izin verir.
 - 2.3.2. Yardımcı hakem, yazı hakeminin “Tamam” işaretini gördükten sonra bir sonraki ralliye hazırlanmak için uygun yere giderek pozisyonunu alır ve başhakeme “Tamam” işaretini tekrarlar ve yardımcı hakemin bu işaretinden sonra, başhakemin bir sonraki servis atma düdüğünü çalma hakkı doğar. Bu esnada yazı hakemi, servis atacak oyuncunun, takımın diziliş sırasına göre doğru oyuncu olup olmadığını kontrol etmeye konsantre olmalıdır. Eğer servis vuruşunu yapan oyuncunun pozisyonu doğru değilse, servis vuruşundan sonra derhal zil ile oyunu durdurmalıdır. Yardımcı hakem yazı hakeminin kararını kontrol etmek için yazı masasına gitmeli ve sonrada takımlara ve baş hakeme durum ile ilgili bilgi vermelidir.
 - 2.3.3. Yazı hakemi, oyuncu değiştirme bölgesinde, oyuna girecek oyuncunun forma numarası ile tabelada yazan numarayı, müsabaka cetvelindeki başlangıç dizilişleri ve yedek oyuncular satırlarına bakarak kontrol etmek zorundadır. Eğer oyuncu değişikliği talebinin kurallara aykırı olduğunu tespit ederse derhal önce zile/kornaya basıp bir elini kaldırıp hareket ettirerek "Oyuncu değişikliği talebi kurallara uygun değil" der. Bu durumda yardımcı hakem hemen yazı hakeminin yanına gitmeli ve talebin kurallara aykırı olan durumunu müsabaka cetveli bilgilerinden kontrol etmelidir. Eğer talebin kurallara aykırılığı doğru ise, oyuncu değişikliği talebi yardımcı hakem tarafından red edilmeli ve başhakeme oyunu geciktirme işareti yapılmalıdır. Başhakemde düdük çalarak geciktirme için yaptırım uygulanmalıdır. Sonrasında Yazı hakemi yaptırımı müsabaka cetvelindeki yaptırımlar tablosunun uygun yerine yazmalı ve Yardımcı hakem de, yazı hakeminin maç kağıdına işlediği yaptırımı kontrol etmelidir.
 - 2.3.4. Takım birden fazla oyuncu değişikliği talebinde bulunursa, oyuncu değişiklikleri birer birer yapılmalı ve bu durumda yazı hakeminin de art arda yapılacak her oyuncu değişikliğini kayıt edecek zamana sahip olmalıdır. Yazı hakemi tabeladaki numaraya ve oyuncunun forma numarasına bakar. Eğer oyuncu değişikliği kurallara uygun ise müsabaka cetveline kayıt işlemine başlar ve tamamladıktan sonra, "iki elini de havaya kaldırarak" kayıt işlemi tamamlandı anlamına gelen işareti verir.
- 2.4 Yaptırımları müsabaka cetveline sadece yardımcı hakemin talimatı üzerine kaydetmelidir.
- 2.5 Bir oyuncunun sakatlanarak normal ya da istisnai oyuncu değişikliği ile değiştirilerek maçı terk ettiği durumlarda, "Düşünceler" bölümüne bu durumu kaydetmelidir. Yapılacak kayıt oyuncunun forma numarasını, sakatlığın hangi sette ve hangi sayılarda meydana geldiğini içermelidir.

KURAL – 26 SKOR HAKEMİ

1- Yazı hakeminin yanında oturur. Yazı hakeminin rahatsızlanması durumunda, yazı hakeminin yerine geçer.

2 - Sorumlulukları:

- 2.1 Libero kontrol cetvelini (R-6) doldurur ve maç boyunca libero yer değiştirmelerinin kurallara uygunluğunu kontrol eder,
- 2.2 Teknik mola zamanı geldiğinde zile basarak molayı başlatır, süresini tutar ve süre sonunda zile basarak molanın bittiğini işaret eder,
- 2.3 Yazı hakemi masasındaki elektronik sayı tabelası kullanır,
- 2.4 Seyircilerin takip ettiği elektronik sayı tabelası, skorları doğru gösterip göstermediğini kontrol eder. Eğer doğruyu göstermiyorsa düzeltir,
- 2.5 Mola ve teknik molalarda yardımcı hakeme, her takım için sadece o taraftaki elini kullanarak, "içeride" veya "dışarıda" el işaretleriyle liberoların pozisyonları hakkında bilgi verir.
- 2.6 Maçın Jüri Başkanına her bir setin başlangıç ve bitiş saatleri ile maçın başlangıç ve bitiş saatlerinin yazıldığı formu iletir.
- 2.7 Gerekli durumlarda, zile/kornaya basarak yazı hakeminin oyuncu değişikliği talebini kabul ve ilan etmesine yardımcı olur.

3 - Skor hakeminin adı müsabaka cetveline yazılmalı ve maç sonunda da müsabaka cetvelini imzalamalıdır.

KURAL – 27 ÇİZGİ HAKEMLERİ

1 - Özellikle yüksek seviyeli uluslararası maçlarda çizgi hakemlerinin görevi çok önemlidir. Tüm uluslararası hakemler ve aday hakemler de çizgi hakeminin uygulama içerisindeki görevlerini çok iyi bilmelidirler. Uluslararası maçlar için Uluslararası ve aday hakemlerde çizgi hakemi olarak tayin edilebilirler.

2 - Organizatörler çizgi hakemi bayraklarını tektip olarak temin etmek zorundadır. Bayrakların rengi zeminin renginden farklı renkte olmalıdır. FIVB müsabakalarında bayrakların rengi kırmızı veya sarı olmalıdır.

3 - Çizgi hakemleri

- Maçın başlama saatinden 45 dakika önce giyinmiş olarak oyun alanında veya alkol testi ünitesinde hazır bulunmalıdır. (FIVB Protokolü)
- Dört veya iki çizgi hakemi kullanıldığında, çizgi hakemleri görevlerini çok iyi bilmelidir. (Uluslararası Voleybol Oyun Kuralları Şekil 10)
- Çizgi hakeminin, sorumlu olduğu çizginin yakınında ki ve servis vuruşu sırasında yapılanlarda dahil olmak üzere her hatayı işaret etmesi gereklidir.
- Şayet top antene temas eder veya üzerinden ya da dışından geçerek rakip oyun alanına giderse topun gidiş yönüne en yakın çizgi hakemi hatayı işaret etmelidir.
- Başhakemin rahatça görebilmesi ve herhangi bir şüpheye yer vermemek için kararlar açıkça işaret edilmelidir.

4 – Çizgi hakemi ralliler arasında gevşemelidir.

5 – Molalarda ve teknik molalarda yerlerini terk ederek kendi taraflarındaki köşelerde beklemelidirler.

KURAL – 28 RESMİ EL İŞARETLERİ

1 - Hakemler mutlaka resmi el işaretlerini kullanmalıdır. Diğer işaretleri yapmaktan kaçınılmalıdır ancak bu işaretler, sadece takım mensuplarının bir konuyu anlamaları için kesinlikle gerekliyse yapılabilir.

2 - Yardımcı hakem bir hata için düdük çaldıktan sonra (mesela bir oyuncunun fileye teması gibi) el işaretini, hatanın yapıldığı tarafta bulunarak göstermeye dikkat etmelidir (Kural 28.1). Örneğin eğer yardımcı hakemin sağında bulunan takımın bir oyuncusu fileye değmiş ve yardımcı hakemde bu hataya düdük çalmış ise, el işaretleri, diğer takımın bulunduğu taraftan filenin öteki tarafına doğru yapılmamalı, bu nedenle hakem, el işaretlerini, hata yapılan tarafta yapmak için yer değiştirmelidir.

3 - Hakemler, hataları işaret etmek için aşağıdaki iki durumu dikkate alarak çabuk ve kesin düdük çalmalıdır. (Kural 22.2, 23.3, ve 24.3)

3.1 Hakem, seyircilerin ya da oyuncuların baskısıyla hata düdüğü çalmamalıdır,

3.2 Hatalı bir değerlendirme yaptığının farkına varan hakem, hatasını (ya da hakem grubundaki diğer üyelerin hatalarını) düzeltmelidir; ancak bu düzeltmenin hemen o anda yapılması gerekir,

4 - Hakemler ile çizgi hakemleri "hariç" işaretinin doğru kullanılmasına ve uygulanmasına dikkat etmelidirler :

4.1 Hücum vuruşundan veya bloktan sonra "doğrudan hariç"e düşen bütün toplar için hakemler tarafından 15 numaralı "Hariç Top" el / bayrak işareti (no15 ve ÇH -2) yapılmalıdır.

4.2 Hücum vuruşu eğer fileyi geçip blokçuya veya rakip takım oyuncularından birine temas ettikten sonra oyun alanının dışında bir yere düşerse, hakemler sadece 24 numaralı "Temas Edilmiş Top" el / bayrak işaretini göstermelidirler.

4.3 Eğer bir top takımın birinci, ikinci, üçüncü vuruşundan sonra kendi sahasında hariç olursa hakemler 24 numaralı "Temas Edilmiş Top" işaretini kullanmalıdırlar.

4.4 Eğer bir hücum vuruşunda, top fileye (üstüne) çarpar ve rakip blokçuya değmeden hücum yapılan taraftan "harice" düşerse, "hariç top" işareti yapılmalı fakat hemen sonrasında hücum vuruşunu yapan oyuncu gösterilmelidir (herkes topun blokçulara değmediğini anlasın diye). Eğer aynı pozisyonda, top bloğa değer ve sonrasında hücum yapılan taraftan harice giderse, başhakem önce "hariç top" işaretini yapmalı, ardından da blokçuları göstermelidir.

5 – Hücum vuruşunun, kendi ön bölgesinde bulunan liberonun parmak pasından gelen bir topa file üst kenar seviyesinden yüksekte tamamlandığı durumda, hakem 21 numaralı işareti (hücum vuruşu hatası) kullanmalı ve Liberoyu işaret etmelidir.

6 - Çizgi hakemlerinin bayrak işaretleri, takımların ve seyircilerin görüşü açısından çok önemlidir. Başhakem çizgi hakemlerinin bayrak işaretlerini kontrol etmeli ve kurallara uygun değilse düzeltmelidir.

Hücum vuruşu hızının 100-120 km/h civarında olduğu yüksek seviyeli uluslararası müsabakalarda, çizgi hakemlerinin, topun hareketine ve özellikle harice gitmeden önce bloğa temas eden hücum toplarına konsantre olmaları çok önemlidir.

7 - Eğer top takımın 3. vuruşundan sonra file dikey düzleminden geçmezse ;

7.1 Eğer topla son oynayan oyuncu topa tekrar temas ederse, "çift vuruş" işareti yapılır,

7.2 Eğer başka bir oyuncu topa temas etmişse, "dört vuruş" işareti yapılır,

OYUNUN YÖNETİMİ

BAŞ VE YARDIMCI HAKEMLERİN MAÇTAN ÖNCE , MAÇ ESNASINDA VE MAÇTAN SONRA YAPMALARI GEREKLİ İŞLEMLER

1- Maçtan önce

- Hakem heyeti yürürlükte olan maç protokolünde (FIVB) maddeler halinde belirtildiği şekilde maça hazırlanır :
- Hakemler maçın fikstürdeki başlama saatinden en az 45 dakika önce hazır bulunmalıdırlar.
- Baş, yardımcı, yedek hakemler ve yazı hakemleri ile çizgi hakemleri de organizasyondaki tıp doktoru tarafından yapılacak olan alkol testi için doktora başvurmalıdırlar.
- Eğer baş hakem zamanında gelmezse, yardımcı hakem Kontrol Komitesinden izin istedikten sonra maç prosedürüne başlamalıdır.
- Eğer baş hakem maça gelemez veya alkol testini geçemezse, yardımcı hakem maçı (baş hakem olarak) yönetir ve yedek hakem de yardımcı hakemin yerini alır. Tek bir müsabakaysa veya resmi FIVB müsabakasının olmadığı maçlarda kimin yardımcı hakem olarak görev yapacağı kararını organizatör vermek zorundadır.

2- Maç esnasında

- Servis vuruşu anında, baş hakem servis atan takımın pozisyonunu, yardımcı hakem ise karşılayan takımın pozisyonunu kontrol eder. Yardımcı hakem karşılayan takımın pozisyonunun kontrolünü genellikle direğin karşılayan takım tarafında durarak yapar , en fazla orta çizgi ile hücum çizgisi arasında hareket edebilir. Fakat bununla beraber oyun file üzerinde oynandığında yardımcı hakem (karşılayan takım tarafındaki) direğin yanına gelmelidir. Servis atışı esnasında yardımcı hakem mutlaka karşılayan takım tarafında olmalıdır; Aynı şekilde hücum vuruşu esnasında da blok hareketiyle savunma yapan takım tarafında olmalıdır. Bu nedenle maç esnasında yardımcı hakem sürekli pozisyon değiştirmelidir.
- Baş hakem sürekli olarak vuruşlara ve oyuncuların veya malzeme ve yabancı cisimlerin top ile temasına bakmalıdır. Sonuç olarak başhakem öncelikle top temaslarındaki uygunluğu kontrol eder. Hücum vuruşu esnasında baş hakem doğrudan doğruya hücum yapan oyuncuya ve topa bakar ve kendi bulunduğu yerdeki bakış açısından topun muhtemel gidiş yönünü görebilir. Eğer top fileye çarparsa, başhakem file dikey düzlemi yönünde dikkatle bakmalıdır.
- Şayet oturma sırasındaki veya ısınma sahasındaki takım üyeleri kurallara aykırı hareket ederlerse, yardımcı hakem, top oyun dışı olduğunda baş hakeme derhal bilgi vermelidir. Başhakem de bu kişiye gerekli yaptırımı uygular.
- Yardımcı hakem servis karşılayan takımın pozisyon hatası yaptığına dair çaldığı düdükten hemen sonra, pozisyon hatasını resmi el işareti ile göstermeli ve hatalı oyuncu veya oyuncuları belirtmelidir.
- Oyun kurallarına göre, ilk yapılan hata cezalandırılmalıdır. Gerçekte baş ve yardımcı hakemler kurallara aykırı farklı şeyleri kontrol ederler, her bir hakemin bir hata için derhal düdük çalması çok önemlidir. Hakemlerden birinin düdük çalmasıyla oyun sona erer. (Bkz. Kural 8.2. Oyun dışı top) Hakemlerin ilk düdüğü ile rally sona erdiği için, baş hakem tarafından çalınan bir düdükten sonra, yardımcı hakemin başka bir düdük çalma hakkı yoktur. Şayet iki hakem düdüklerini farklı hatalar için birbiri ardına çalarlarsa oyuncular ve seyirciler için karışıklığa ve düzensizliğe sebep olurlar.

- Topun oyun dışı olduğu zamanlarda, talep edilen kurallara uygun oyun duraklamalarına (molalar ve oyuncu değişiklikleri) genellikle yardımcı hakem (kurallar metninde "hakemler " der) izin verir. Eğer yardımcı hakem duraklama talebinin farkına varamazsa, baş hakem, yardımcı hakeme yardım ederek bu talebe izin verebilir.

- Maç esnasında şayet yardımcı hakem iki takım arasında sportmenlik dışı hareketler veya sözler gözlemlerse, topun oyun dışı olduğu ilk durumda başhakeme bilgi vermeli ve başhakem de davranışın sertliğine göre oyuncuyu(ları) derhal cezalandırmalıdır.

- GÖRÜNTÜ TEKRARI

FIVB, Dünya ve resmi müsabakalarında yayıncı kuruluş, Organizasyon Komitesi ve FIVB Kontrol komitesi tarafından kabul edilmek ve gerekli ayarlamalar yapıldıktan son, görüntü tekrarı yapmak için süre isteyebilir. Gerekli ayarlamalardan kasıt, baş hakemin karşısına yerleştirilen ve görüntü tekrarı yapıldığı esnada yanan, sonra sönen kırmızı bir ışıktır.

Bu işlem bir sette 8 kereden fazla kullanılamaz. Ayrıca ralliler arasındaki süre 7 saniyeden fazla sürmemelidir.

- FASILALAR (Kural 18.1)

Kural der ki:

2. ve 3. set arasındaki süre, organizatörün talebi ve maç kontrol komitesinin onayı ile 10 dakikaya kadar uzatılabilir. Bu uzatılmış fasılada, hakemler ve oyuncular soyunma odalarına girer. 3. setin başlamasına 3 dakika kala herkes yeniden oyun sahasına döner.

3- Maçtan sonra

FIVB protokolünde belirtildiği gibi her iki hakem, başhakem sehpasının önünde durur. Her iki takımın oyuncularını kendi dip çizgilerinde dururlar. Başhakem düdüğünü çalar, iki takım hakemlerin durduğu çizgi tarafından gelirler ve hakemlerin ellerini sıkarlar ve file boyunca yürüyerek rakiplerinin ellerini sıkıp takım sıralarına geri dönerler. Baş ve yardımcı hakemler doğruca yazı masasına giderek maç kağıdını kontrol edip imzalar ve yazı hakemine ve çizgi hakemlerine teşekkür ederler. Ancak hakemlerin işleri burada bitmez. Maçın bitiş düdüğünden sonra da takımların sportmence davranışlarının kontrol edilmesi gerekir. Takımların maçtan sonraki oyun sahası ve kontrol sahası içinde kaldıkları sürede yaptıkları tüm antisportif davranışların da izlenerek, müsabaka gözlemcisine rapor edilmesi ve müsabaka cetvelinde " Düşünceler" bölümüne ya da ayrı bir kağıda rapor olarak yazılması gerekir.